

UGOVARANJE REVIZIJE NALOGA NA DRUŠTVENIM MREŽAMA

CONTRACTING ACCOUNT AUDIT ON SOCIAL NETWORKS

Jakovljević Nemanja | Ekonomski fakultet, Univerzitet u Beogradu, Beograd, Srbija | jakovljevic.i.nemanja@gmail.com
Jakovljević Stefan | Pravni fakultet, Univerzitet u Novom Sadu, Srbija | stefiamg@gmail.com

JEL klasifikacija: M42

DOI: 10.5937/trendpos2202062J

UDK: 005.591.43

316.77:004.773

COBISS.SR-ID 81153289

Sažetak

Revizija naloga na društvenim mrežama predstavlja nezavisan pregled aktivnosti na društvenim mrežama u cilju iskazivanja profesionalnog mišljenja o ispunjenosti ciljeva i usklađenosti poslovanja putem naloga na društvenim mrežama. Ona je u načelu dobrovoljna aktivnosti i ne podleže zakonskoj obaveznosti kao neke druge vrste revizije poput revizije finansijskih izveštaja. Međutim to ne umanjuje njen osnovni značaj koji se ogleda u činjenici da u situacijama u kojima je drugoj strani povereno upravljanje nalogima na društvenim mrežama postoji jaz u očekivanjima koji treba ublažiti obavljanjem profesionalnog i nezavisnog pregleda koji će da rezultuje objektivnim i stručnim mišljenjem. Stoga je pitanje ugovaranja revizije naloga na društvenim mrežama posebno interesantno, naročito imajući na umu osetljivost podataka koji su predmet revizije i specifičan status parametara za logovanje na nalog čije raspolaganje mora da bude podvrgnuto strogo određenom tretmanu koji će osigurati bezbednost vlasnika naloga. Predmet rada je analiza aspekata ugovaranja revizije naloga na društvenim mrežama putem analize ugovornih strana i predmeta ugovaranja. Glavni zaključak u radu je da je ugovaranje revizije naročito osetljiva tema, na koji treba obratiti dodatnu pažnju i staviti fokus tokom preliminarnih aktivnosti u reviziji naloga na društvenim mrežama.

Abstract

Social network account audit is an independent review of social network activities to express a professional opinion on the fulfillment of objectives, business compliance, and information security of orders on social networks. It is in principle a voluntary activity and is not subject to legal obligation like some other types of audit such as the audit of financial statements. However, this does not diminish its fundamental importance, which is reflected in the fact that in situations where the other party is entrusted with the management of accounts on social networks, there is a gap in expectations that should be mitigated by performing a professional and independent review that will result in an objective and professional opinion. Therefore, the issue of contracting the social network account audit is exciting, especially given the sensitivity of the data being audited and the specific status of the parameters for logging into the account whose disposal must be subjected to strict treatment to ensure the safety of account holders. The subject of this paper is the analysis of aspects of contracting the audit of orders

on social networks through the analysis of contracting parties and elements of the subject of contracting. The paper's main conclusion is that auditing is a sensitive topic that should be given additional attention and focus during preliminary social network account audit activities.

Ključne reči: društvene mreže, revizija, ugovor, revizor, nalozi

Keywords: social network, audit, contract, auditor, account

1. Uvod

Ugovaranje revizije naloga na društvenim mrežama predstavlja zahtevan i suštinski značajan proces koji u značajnoj meri određuje dalji tok angažmana na reviziji naloga na društvenim mrežama. Sam proces ugovaranja je čin izražavanja volje ugovornih strana o sadržaju i elementima ugovora osnovanog na pristupu određenim aktivnostima koje sačinjavaju revizorski angažman na reviziji naloga na društvenim mrežama [2]. U tom kontekstu ugovor kao konačni rezultat procesa ugovaranja revizije naloga na društvenim mrežama predstavlja formalni dokument kojim se definišu pitanja od značaja za konkretan revizorski angažman na reviziji naloga na društvenim mrežama. On nastaje razmenom volja odgovornih strana na temu ugovaranja revizorskog angažmana, a sam postupak u kome se finalizuje usaglašavanje volja ugovornih strana se naziva sklapanje ili zaključivanje ugovora o reviziji naloga na društvenim mrežama. Ova aktivnost je strogo formalizovana u obliku stavljanja saglasnosti odgovornih lica na ugovor o reviziji naloga na društvenim mrežama, čime se odgovorne strane obavezuju na poštovanje elemenata ugovora. Svakako sam po sebi značaj ugovaranja revizije naloga na društvenim mrežama izaziva postojanje potrebe za definisanjem minimalno neophodnih uslova koji moraju da poseduju ugovorne strane u cilju osiguravanja svrsishodnosti procesa ugovaranja i valjanosti ugovora o reviziji naloga na društvenim mrežama kao njenom finalno rezultujućem dokumentu. Ti uslovi u načelu mogu da obuhvataju:

1. Postojanje razumne svesti i sposobnosti ugovornih strana;
2. Postojanje definisanog predmeta ugovaranja;
3. Postojanje definisanja osnove ugovaranja;
4. Postojanje međusobne saglasnosti po osnovu predmeta ugovaranja;
5. Poštovanje forme ugovora o reviziji naloga na društvenim mrežama;

Lica koja u formi relevantnih predstavnika ugovornih strana učestvuju u procesu ugovaranja revizije naloga na društvenim mrežama bi trebalo da poseduju razumnu svest i sposobnost za ugovaranje. To znači da ona u načelu moraju biti sposobna za obavljanje poslovnih aktivnosti, da moraju biti odgovarajućeg starosnog uzrasta i da zaista moraju biti relevantni predstavnici ugovornih strana [3]. Postojanje prvog zahteva da ugovorne strane u načelu moraju biti sposobne za obavljanje poslovnih aktivnosti ispostavlja uslov da predstavnici ugovornih strana u reviziji naloga na društvenim mrežama ne smeju da imaju ni jedan oblik ograničenja za obavljanje poslovnih aktivnosti. Ovakav zahtev proističe iz zakonodavnih regulativa na nacionalnom nivou, koji se u sastavnim delovima može razlikovati od države do države, ali u načelu ispostavlja jedinstven stav [5]. On se ogleda u postojanju činjenice da lica koja poseduju naloge na društvenim mrežama i lica koja se mogu deklarirati kao menadžeri naloga na društvenim mrežama mogu da budu lišena obavljanja poslovnih aktivnosti. Pomenutim licima takođe može biti ograničena poslovna aktivnost na određeni vremenski period od strane redovnih vlasti pojedinih država čiji su državljani ili su obavljali poslovne aktivnosti na njenoj teritoriji. Samo lica koja imaju poslovnu sposobnost uz apsolutno odsustvo ograničenja mogu da sklapaju ugovore bez ikakvih prepreka u reviziji naloga na društvenim mrežama. Lica kojima je oduzeta poslovna sposobnost ne mogu da sklapaju ugovore na temu revizije naloga na društvenim mrežama niti bilo kakve ugovore sa drugom vrstom sadržaja, jer ne poseduju razumnu svest i sposobnost za ugovaranje. Umesto njih, to mogu činiti njihovi relevantni zastupnici. Postojanje drugog zahteva da lica koja učestvuju u

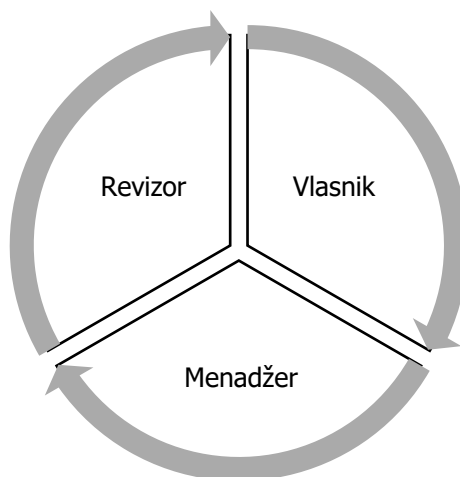
procesu ugovaranja revizije naloga na društvenim mrežama moraju da budu odgovarajućeg starosnog uzrasta proizilazi iz potrebe da se maloletna lica isključe iz procesa ugovaranja revizije naloga na društvenim mrežama. Ovo je važno jer u većini država, ugovori koje sklapaju maloletna lica se smatraju ništavnim sa pravnog stanovišta i nemaju pravno dejstvo [1]. Međutim veliki broj maloletnih lica ima naloge na društvenim mrežama sa velikim brojem pratilaca i značajnom interakcijom sa drugim nalozima. Takođe značajan deo njih koji se bave poslovima poput glume, muzike i drugih je poverilo naloge na društvenim mrežama na upravljanje trećoj strani. Tako kod značajnog broja naloga na društvenim mrežama u vlasništvu maloletnih lica postoji potreba za ugovaranjem i sprovođenjem revizije naloga na društvenim mrežama. U tom kontekstu može da bude važno da nalozi maloletnih lica budu predmet revizije naloga na društvenim mrežama, naročito u domenu bezbednosti. Zato relevantni zastupnici u ime maloletnih lica mogu predstavljati stranu u procesu ugovaranja revizije naloga na društvenim mrežama. Postojanje trećeg zahteva da lica koja učestvuju u procesu ugovaranja revizije naloga na društvenim mrežama zaista moraju biti relevantni predstavnici ugovornih strana, prikazuje se u postojanju odgovarajućeg dokaza o relevantnosti predstavljanja ugovornih strana koji može da obuhvata ovlašćenje od vlasnika naloga, potvrda o vlasništvu nad nalogom, ovlašćenje od revizorske kompanije, ovlašćenje od kompanije za upravljanje nalozima i drugo. Ovakav oblik potrebe može, ali i ne mora da bude sastavni deo ugovora [13] o reviziji naloga na društvenim mrežama u delu koji se odnosi na priloge uz ugovor. Ukoliko ugovor u prilogu poseduje odgovarajuće potvrde o relevantnosti predstavnika ugovornih strana, može se smatrati da poseduje viši nivo pouzdanosti i veći stepen potencijalnog uspešnog izvršenja. To mu obezbeđuje prednost u situacijama kada u prilogu ne poseduje odgovarajuće potvrde o relevantnosti predstavnika ugovornih strana u reviziji naloga na društvenim mrežama. Objašnjeni zahtevi predstavljaju polaznu osnovu i neophodan uslov za ugovaranje revizije naloga na društvenim mrežama. Predmet rada u nastavku je analiza aspekata ugovaranja revizije naloga na društvenim mrežama putem analize ugovornih strana i elemenata predmeta ugovaranja.

2. Pregled literature

Autor [8] je analizirao društvene mreže u kontekstu revizije, poslovne analize, marketinga, ključnih parametara i statistike. On izvodi zaključak da društvene mreže brzo postaju važne za većinu preduzeća. Međutim mnogi menadžeri, profesionalci i marketinški stručnjaci nisu sigurni u praktičnost marketinga na društvenim mrežama i kako da mere uspeh. On tvrdi da revizija društvenih medija pruža ljudima koji se bave društvenim poslovanjem praktičan vodič za marketing društvenih medija, merenje i procenu. Autori [9] su u svojoj knjizi pod nazivom „Revizija društvenih medija, priručnik za upravljanje rizikom” analizirali i razmatrali politiku društvenih medija, korporativnu strategiju, nadzor i procenu, rizike društvenih medija i upravljanje društvenim medijima. Oni su ukratko prikazali konture koncepta revizije društvenih medija na način kako su je oni doživljavali, međutim nisu se bavili temom ugovaranja revizije naloga na društvenim mrežama koja može da se okarakterise kao veoma važna. Autorka [17] navodi da danas gotovo da ne postoji poslovna organizacija koja nije prisutna na društvenim mrežama i da je za interne revizore važno da razumeju uticaj društvenih mreža na poslovanje organizacije. Ona u apstraktu rada izvodi zaključak da revizori treba da izgrade adekvatan pristup revizije za oblast angažovanja društvenih medija koja se još uvek razvija. Prva važna stvar u njenom zaključku je da revizori treba da izgrade adekvatan pristup, a to znači da adekvatan pristup za reviziju naloga na društvenim mrežama još uvek nije izgrađen. Druga važna stvar je da se čitava oblast revizije naloga na društvenim mrežama još uvek razvija. U nastavku rada autorka je prikazala koncepte koji mogu da budu važni za reviziju društvenih medija. Ona sugerise da je dobra polazna tačka za reviziju društvenih medija zapravo strategija društvenih medija organizacije koja je predmet revizije.

3. Ugovorne strane

U procesu revizije naloga na društvenim mrežama treba da učestvuju tri ugovorne strane i to vlasnik naloga, menadžer naloga i revizor naloga na društvenim mrežama. Ukoliko ugovor o sprovođenju revizije naloga na društvenim mrežama bude sastavljen uz izostavljanje neke od ugovornih strana, to može da dovede do ozbiljnih negativnih implikacija, što predstavlja propust koji se ne sme dopustiti.

Grafikon 1: Prikaz ugovornih strana u reviziji naloga na društvenim mrežama

Izvor: Autor

Vlasnik naloga je lice koje poseduje konkretan nalog na konkretnoj društvenoj mreži koji je potencijalno predmet revizije naloga na društvenim mrežama. Vlasnik naloga ne mora nužno da bude i osnivač naloga, mada je to slučaj koji se često postoji u praktičnim situacijama. Menadžer naloga je lice kome je vlasnik naloga poverio upravljanje konkretnim nalogom za svoje ime i za svoj račun pod ugovorenim uslovima i na način koji osigurava obe strane. Revizor je lice koje treba da sprovede reviziju naloga na društvenim mrežama na konkretnom nalogu. Sve tri ugovorne strane treba da budu adekvatno zastupljene u ugovoru. Definisani predmet ugovaranja su određene aktivnosti koje ugovorne strane treba da sprovedu jedna prema drugoj. Mogu da obuhvataju postojanje obaveze pružanja ili nepružanja neke predmetne stvari ili izvođenja, odnosno neizvođenja neke aktivnosti [15]. U našem slučaju to je zapravo revizija naloga na društvenim mrežama, formalizovana u elementima neophodnim za njeno započinjanje i efikasno i efektivno sprovođenje sa ciljem izdavanja izveštaja o sprovedenoj reviziji naloga na društvenim mrežama. Obaveza pružanja ili nepružanja neke predmetne stvari, posmatrano sa aspekta revizora kao ugovorne strane se može odnositi na revizorsko mišljenje o konkretnom nalogu na konkretnoj društvenoj mreži ili na izveštaj o reviziji naloga na društvenim mrežama. Posmatrano iz perspektive vlasnika naloga na društvenim mrežama obaveza pružanja ili nepružanja neke predmetne stvari se može odnositi na novac koji treba da bude isplaćen revizoru ili na osnovne parametre za pristup konkretnom nalogu koji je predmet revizije naloga na društvenim mrežama. Posmatrano iz perspektive menadžera naloga, predmetni zahtev može da se odnosi na dokumentaciju koja je neophodna revizorima, pristup aktivnostima naloga i drugo.

4. Predmet ugovaranja

Pregovori su sastavni deo procesa ugovaranja revizije naloga na društvenim mrežama. Pregovori su zapravo priprema za definisanje elemenata ugovora o reviziji naloga na društvenim mrežama i obuhvataju aktivnosti razmene volja ugovornih strana u cilju postizanja međusobne saglasnosti po osnovu predmetnih pitanja. Kada se postigne saglasnost volja ugovornih strana o značajnim elementima koji će biti deo ugovora o reviziji naloga na društvenim mrežama, tada se može reći da je nastao ugovor. Pregovori o reviziji naloga na društvenim mrežama ne obavezuju i svaka strana ih može raskinuti kada hoće, jedino će odgovarati (za štetu nastalu vođenjem pregovora) ona strana koja je vodila pregovore bez namere da zaključi ugovor ili je imala nameru pa odustala bez osnovanog razloga. Ugovor je zaključen onog časa kada ponuđač primi izjavu ponuđenog da prihvata ponudu [7]. Postojanje međusobne saglasnosti po osnovu predmeta ugovaranja je neophodan uslov. Ukoliko je jedna od strana prisiljena na učestvovanje u procesu ugovaranja revizije naloga na društvenim mrežama, onda se može dokazati ništavnost samog ugovora o reviziji naloga na društvenim mrežama. Sam predmet ugovaranja u reviziji naloga na društvenim mrežama treba da obuhvati najmanje sledećih osam elemenata, i to:

1. Vreme za sprovođenje konkretnog revizorskog angažmana sa pratećim rokovima;
2. Neophodne ljudske resurse za sprovođenje revizorskog angažmana;
3. Cenu revizorskog angažmana sa pratećim rokovima za plaćanje;
4. Obaveze vlasnika naloga kao ugovorne strane;
5. Obaveze menadžera naloga kao ugovorne strane;
6. Obaveze revizora kao ugovorne strane;
7. Kaznene odredbe za nepoštovanje definisanih elemenata ugovora;
8. Nadležni sud koji će rešavati potencijalne sporove koji mogu da proisteknu iz ugovora;

Vreme za sprovođenje revizorskog angažmana treba da bude precizno definisano u skladu sa preliminarnim procedurama [10]. Ono treba pretežno da bude zasnovano na preliminarnoj benčmarking analizi koja se sprovodi kao deo faze prihvatanja revizorskog angažmana na reviziji naloga na društvenim mrežama. Definisano vreme treba da obuhvata datum za početak sprovođenja revizorskog angažmana i datum za izdavanje izveštaja o reviziji, kao i međudatume ukoliko se utvrdi da je njihovo precizno definisanje neophodno.

obaveze vlasnika	obaveze menadžera	obaveze revizora
<ol style="list-style-type: none"> 1. da plati revizoru cenu revizorskog angažmana u dogovorenom roku 2. da preuzme parametre za pristup nalogu nakon sprovedene revizije 3. da u dogovorenom roku izmeni preuzete parametre za pristup nalogu 	<ol style="list-style-type: none"> 1. da revizoru obezbedi traženu dokumentaciju u dogovorenim okvirima 2. da revizoru obezbedi nesmetan pristup nalogu 3. da komunicira sa revizorom na primeren način 4. da savesno i istinito odgovara na pitanja revizora 	<ol style="list-style-type: none"> 1. da radi u interesu vlasnika i da postupa etično, odgovorno i profesionalno 2. da sprovede revizorski angažman 3. da donese revizorsko mišljenje 4. da izda izveštaj o izvršenoj reviziji u dogovorenom roku 5. da vlasniku stavi na raspolaganje parametre za pristup nalogu

Grafikon 2: Opšte obaveze ugovorih strana u reviziji naloga na društvenim mrežama

Izvor: Autor

Neophodni ljudski resursi za sprovođenje revizorskog angažmana obuhvataju određivanje neophodnog broja članova revizorskog tima koji će u prethodno definisanim zadatim rokovima ispuniti uspostavljene odgovornosti i zadatke [14]. Njihova kompetentnost i nezavisnost od drugih ugovornih strana biće testirana nakon potpisivanja ugovora. U stvarni sastav tima biće određena lica koja zadovoljavaju kriterijume u domenu kompetentnosti i nezavisnosti od drugih ugovornih strana. Cena revizorskog angažmana mora da bude sastavni deo predmeta ugovaranja [11]. Ona treba da bude određena u skladu sa definisanim cenovnikom kompanije koja sprovodi reviziju naloga na društvenim mrežama. Takođe, treba odrediti i rokove za plaćanje koji uglavnom sadrže dva datuma. Prvi datum se uglavnom odnosi na uplatu akontacionog iznosa i to pretežno odmah nakon završetka procesa ugovaranja. Drugi datum se odnosi na isplatu preostalog dela dogovorene cene i to odmah nakon izdavanja izveštaja o reviziji naloga na društvenim mrežama.

Obaveze vlasnika naloga, obaveze menadžera naloga i obaveze revizora kao ugovorne strane su verovatno najvažniji segment u procesu ugovaranja revizije naloga na društvenim mrežama. Obaveze vlasnika konkretnog naloga na konkretnoj društvenoj mreži mogu da obuhvataju plaćanje revizoru cene revizorskog angažmana u dogovorenom roku, preuzimanje parametara za pristup nalogu nakon sprovedene revizije i izmenu preuzetih parametara za pristup nalogu. Obaveze menadžera naloga na društvenim mrežama mogu da obuhvataju obezbeđivanje revizoru tražene dokumentacije u dogovorenim okvirima, obezbeđivanje nesmetanog pristupa nalogu, komuniciranje sa revizorom na primeren način i savesno i istinito odgovaranje na pitanja revizora. Obaveze revizora naloga na društvenim mrežama mogu da obuhvataju rad u interesu vlasnika, etično, odgovorno i profesionalno postupanje, donošenje revizorskog mišljenja, izdavanje izveštaja o izvršenoj reviziji u dogovorenom roku i stavljanje vlasniku naloga na raspolaganje parametara za pristup nalogu nakon obavljene revizije naloga na društvenim mrežama. Ukoliko se kaznene odredbe za nepoštovanje definisanih elemenata ugovora ne definišu kao sastavni deo ugovora [12] o reviziji naloga na društvenim mrežama, onda se nepostupanje u skladu sa definisanim odgovornostima ne može sankcionisati, što proizvodi značajne negativne posledice. Isto važi i za

određivanje nadležnog suda koji će rešavati potencijalne sporove koji mogu da proisteknu iz ugovora.

Predmet ugovaranja u reviziji naloga na društvenim mrežama treba da bude izvodljiv, jasan i nedvosmislen i dozvoljen. Jasan i nedvosmislen predmet ugovaranja je onaj koji na jasan način obuhvata sve ugovorne elemente i to tako da se oni ne mogu dvosmisleno tumačiti. Izvodljiv predmet ugovaranja je onaj koji je zaista izvodljiv u praktičnom radu. Ne treba definisati elemente ugovora na način koji neće biti izvodljiv jer to uslovljava nemogućnost okončanja konkretnog revizorskog angažmana na predmetnoj reviziji naloga na društvenim mrežama. Dozvoljen predmet ugovora u reviziji naloga na društvenim mrežama je onaj predmet koji je zakonski prihvatljiv u skladu sa zakonskim zahtevima države koja je nadležna za predmetno ugovaranje. Postojanje zahteva za definisanje osnove ugovaranja se ogleda u činjenici da na relaciji između vlasnika naloga i menadžera naloga postoji jaz u očekivanjima koji se vremenom uvećava. Potreba vlasnika naloga za nezavisnim profesionalnim pregledom aktivnosti na nalogu izazvana je činjenicom da je vlasnik poverio upravljanje nalogom menadžeru i da od njega očekuje ispunjenje definisanih ciljeva. Istovremeno, sa druge strane od menadžera se može očekivati da iskaže sklonost ka prikrivanju ili lažiranju informacija. Osnov ugovora može da bude na primer zahtev vlasnika naloga za revizijom naloga na društvenim mrežama iskazan na zvaničnom metodološkom obrascu kao deo zahteva za iskazivanje interesovanja za reviziju naloga na društvenim mrežama putem internet sajta revizorske kompanije. Osnov ugovora je direktno povezan sa motivom ugovaranja u reviziji naloga na društvenim mrežama. U predmetnom slučaju motiv za ugovaranje revizije naloga na društvenim mrežama je postojanje jaza u očekivanjima, a osnova ugovaranja revizije je zahtev vlasnika naloga za revizijom naloga na društvenim mrežama. Ovako postavljen motiv se može okarakterisati kao dozvoljen, međutim u nekim drugim slučajevima, on može da bude i nedozvoljenog karaktera u zavisnosti od njegove sadržine. Kada je motiv nedozvoljenog sadržaja onda on direktno može da utiče na ništavnost ugovaranja revizije naloga na društvenim mrežama.

5. Primer ugovora

Ugovor o pružanju usluga revizije naloga na društvenim mrežama kod naloga _____ za period od _____ do _____ godine

Ovaj ugovor se zaključuje između:

Vlasnika naloga _____ koga zastupa _____ (u daljem tekstu naručilac);

Menadžera naloga _____ koga zastupa _____ (u daljem tekstu menadžer);

Ponuđača usluga revizije _____ koga zastupa _____ (u daljem tekstu revizor);

Osnov ugovora

Potreba vlasnika naloga za nezavisnim profesionalnim pregledom aktivnosti na nalogu izazvane činjenicom da je vlasnik poverio upravljanje nalogom menadžeru i da od njega očekuje ispunjenje definisanih ciljeva, dok sa druge strane menadžer može imati sklonost ka prikrivanju ili lažiranju informacija. Osnov ugovora je zahtev vlasnika naloga za revizijom naloga na društvenim mrežama iskazan na zvaničnom metodološkom obrascu kao deo zahteva za iskazivanje interesovanja za reviziju naloga na društvenim mrežama putem internet sajta revizorske kompanije.

Predmet ugovaranja

Ovlašćeni zastupnici ugovornih strana su apsolutno saglasni da predmet ovog ugovora bude revizija naloga _____ na društvenoj mreži _____ o kome će revizorska kompanija izdati mišljenje u skladu sa metodologijom za sprovođenje revizorskog angažmana na reviziji naloga na društvenim mrežama. Pod nalogom se smatraju aktivnosti preduzete na nalogu u periodu koji je predmet revizije naloga na društvenim mrežama i to u domenu bezbednosti, marketinških aktivnosti, interakcije sa drugim nalogima, ispunjenosti ciljeva i poštovanja interne regulative.

Obuhvat revizije

Revizija naloga na društvenim mrežama će obuhvatiti period od _____ godine do _____ godine tokom kojeg su sprovedene aktivnosti na nalogu.

Cilj revizije

Ciljevi revizije naloga na društvenim mrežama mogu da obuhvataju utvrđivanje da li je bezbednost naloga na društvenim mrežama na zadovoljavajućem nivou, utvrđivanje usklađenosti sa ciljevima upravljanja nalogima na društvenim mrežama definisanim u strategiji upravljanja nalogima na društvenim mrežama ili strategiji aktivnosti na društvenim mrežama ukoliko one postoje. Oni bi trebalo bi da postoje u svakoj situaciji u kojoj je upravljanje nalogima nad društvenim mrežama profesionalizovano, odnosno ukoliko je povereno stručnom i profesionalnom licu koje poseduje kvalifikacije za upravljanje nalogima na društvenim mrežama. Mogu da obuhvataju i utvrđivanje efikasnosti upravljanja nalogima na društvenim mrežama, koja može da bude merena primenom pokazatelja iz oblasti benčmarkinga naloga na društvenim mrežama. Pomenuti pokazatelji mogu da obuhvataju broj pratilaca, sadržaj postova, strukturu pratilaca, broj postova, broj reakcija po postu, broj komentara po postu i broj share-a po postu. Zaključci o ispunjenosti ciljeva, na osnovu pomenutih podataka se izvode poređenjem sa prosečnom stopom angažovanja i utvrđivanjem usklađenosti aktivnosti na društvenim mrežama, odnosno utvrđivanjem prisustva ili odsustva rasističkih ili diskriminatorskih aktivnosti i utvrđivanjem predloga za poboljšanja upravljanja nalogima na društvenim mrežama, ukoliko naravno postoji potreba za poboljšanjima.

Resursi

Za sprovođenje predmetnog revizorskog angažmana u zadatom roku neophodan je revizorski tim od dva člana i to u sastavu od jednog glavnog revizora i drugog asistenta revizora.

Rok za sprovođenje revizorskog angažmana

Rok za izveštaja o reviziji naloga na društvenim mrežama je _____ godine.

Cena

Ukupna cena za usluge revizije naloga na društvenim mrežama na predmetnom nalogu iznosi _____ sa pripadajućim porezima.

Rokovi za plaćanje

Naručilac revizije naloga na društvenim mrežama se obavezuje da će revizoru na tekući račun broj _____ koji je registrovan kod banke _____ uplatiti akontacioni iznos od 30% ukupne cene revizorskog angažmana do _____ godine. Naručilac revizije naloga na društvenim mrežama se obavezuje da će revizoru na tekući račun broj _____ koji je registrovan kod banke _____ uplatiti preostali iznos od 70% ukupne cene revizorskog angažmana do _____ godine.

Obaveze naručioca revizije

Naručilac revizije se obavezuje da:

1. da plati revizoru cenu revizorskog angažmana u dogovorenom roku;
2. da preuzme parametre za pristup nalogu nakon sprovedene revizije;
3. da u dogovorenom roku izmeni preuzete parametre za pristup nalogu;

Obaveze menadžera

1. da revizoru obezbedi traženu dokumentaciju u dogovorenim okvirima;
2. da revizoru obezbedi nesmetan pristup nalogu;
3. da komunicira sa revizorom na primeren način;
4. da savesno i istinito odgovara na pitanja revizora;

Obaveze revizora

1. da radi u interesu vlasnika i da postupa etično, odgovorno i profesionalno;
2. da sprovede revizorski deo angažmana;
3. da donese revizorsko mišljenje;
4. da izda izveštaj o izvršenoj reviziji u dogovorenom roku;
5. da vlasniku stavi na raspolaganje parametre za pristup nalogu nakon obavljene revizije naloga na društvenim mrežama;

Kaznene odredbe i nadležni sud

Ukoliko ne ispune obaveze definisane ovom ugovorom ugovorne strane će za svaki pojedinačni prekršaj morati da plate kaznu u iznosu od _____. Nadležan sud za rešavanje sporova po ovom osnovu je _____.

Ograničenja u reviziji

Revizija naloga na društvenim mrežama predstavlja nezavisnu i profesionalnu aktivnost koja svoja uveravanja zasniva na konceptu razumnog uveravanja. To je visok stepen uveravanja ali on ne znači apsolutno uveravanje što znači da će revizor naloga na društvenim mrežama izdati mišljenje (ili će se uzdržati od davanja mišljenja) o tome da li konkretan nalog sadrži materijalno značajne nepravilnosti koje mogu da uključuju kriminalne aktivnosti ili slučajne

greške. To ne mora nužno da znači da nalog na sadrži nepravilnosti, već samo da nalog ne sadrži materijalno značajne nepravilnosti, a to su nepravilnosti koje direktno utiču na finansijski rezultat poslovanja naloga i koje mogu kod vlasnika i drugih zainteresovanih strana da dovedu do stvaranja pogrešnog uveravanja o nalogu i donošenja pogrešnih poslovnih odluka.

Obelodanjivanje kriminalnih aktivnosti

Revizor je dužan da u najkraćem roku obelodani kriminalne aktivnosti nadležnom organu, ukoliko ih otkrije tokom sprovođenja revizije naloga na društvenim mrežama. Kriminalne aktivnosti mogu da uključuju terorizam, diskriminaciju, rasizam, nasilje, finansijske prevare i druge oblike definisane _____.

Završne odredbe

Ugovorne strane iz ovog ugovora su apsolutno saglasne da elemente ovog ugovora ispune na način definisan ovim ugovorom. Ovaj ugovor je napravljen u ____ primeraka od kojih svaka ugovorna strana zadržava po ____ primerka za svoje potrebe.

U _____ dana _____ godine.

Naručilac Menadžer Revizor

6. Zaključak

Revizija naloga na društvenim mrežama predstavlja nezavisan pregled aktivnosti na društvenim mrežama u cilju iskazivanja profesionalnog mišljenja o ispunjenosti ciljeva, usklađenosti poslovanja putem naloga na društvenim mrežama. Ona je u načelu dobrovoljna aktivnost i ne podleže zakonskoj obaveznosti kao neke druge vrste revizije poput revizije finansijskih izveštaja. Međutim to ne umanjuje njen osnovni značaj koji se ogleda u činjenici da u situacijama u kojima je drugoj strani povereno upravljanje nalogima na društvenim mrežama postoji jaz u očekivanjima koji treba ublažiti obavljanjem profesionalnog i nezavisnog pregleda koji će da rezultuje objektivnim i stručnim mišljenjem. Stoga je pitanje ugovaranja revizije naloga na društvenim mrežama posebno interesantno, naročito imajući na umu osetljivost podataka koji su predmet revizije i specifičan status parametara za logovanje na nalog čije raspolaganje mora da bude podvrgnuto strogo određenom tretmanu koji će osigurati bezbednost vlasnika naloga. Kada se sprovodi bilo koja vrsta pružanja usluga uveravanja kojima pripada i revizija naloga na društvenim mrežama, važno je imati ugovor. Ugovor kao formalni završetak procesa ugovaranja revizije naloga na društvenim mrežama obezbeđuje pisani dokument koji oslikava obuhvatanje i potpuno razumevanje poslovnog odnosa i obima posla, tako da se nastanak nesporazuma i nedoumica svodi na prihvatljivo nizak nivo. Pisani ugovori minimiziraju inicijalni opšti rizik za sprovođenje revizije naloga na društvenim mrežama i predstavljaju pravni okvir za prikupljanje revizorske dokumentacije i sprovođenje revizorskih procedura. Oni obezbeđuju jasnoću poslovnog odnosa na relaciji vlasnik naloga, menadžer naloga i revizorski tim koji sprovodi reviziju naloga na društvenim mrežama. U suštini ugovor je znak profesionalizma i trebalo bi da uliva poverenje, znajući da ugovorne strane svoju ulogu i posao shvataju ozbiljno [6]. Svaki klijent koji želi da dobije izveštaj o sprovedenoj reviziji naloga na društvenim mrežama, a koji odbije da potpiše ugovor sa revizorom treba da bude tretiran sa većom dozom profesionalnog skepticizma jer je to ozbiljan signal revizorima da obrate dodatnu pažnju i da odbiju da sprovedu reviziju naloga na društvenim mrežama. Zapisivanje sporazuma u pisanoj formi omogućava svima koji su uključeni da preispitaju da li drugi akteri razumeju njihov sporazum.

Ako pisani sporazum naglašava oblast spora ili konfuzije, zainteresovane strane mogu da se pozabave i pregovaraju o toj oblasti pre nego što se posvete poslu [4]. Pisani ugovori o reviziji naloga na društvenim mrežama pružaju dokaz o detaljima. Ovo je definitivno jedan od razloga zašto je pismeni ugovor neophodan za započinjanje revizije naloga na društvenim mrežama. On može pravno funkcionisati kao dokaz detalja o svemu što su ugovorne strane dogovorile i može da pruži konačno razumevanje sporazuma između vlasnika naloga i revizora. Sve ove stvari treba da budu navedene u pismenom ugovoru kao pravni dokaz. Međutim, da bi ugovor o reviziji naloga na društvenim mrežama ispunio ove svrhe, on mora da bude detaljan. Prava i dužnosti svake strane treba da budu jasno definisani, sa malo prostora za proizvoljna i nedvosmislena tumačenja [16]. Pitanja kao što su vreme za izvršenje, uslovi plaćanja, prava na raskid, obuhvat revizije, teme koje će se ispitivati i prava po neizvršenju obaveza treba da budu jasno definisani. Ne samo da jasni, specifični uslovi pomažu u ograničavanju neizvesnosti u slučaju spora, već i proces pregovaranja može pomoći da se razjasni da li uopšte postoji dogovor za dokumentovanje o reviziji naloga na društvenim mrežama. Pitanja koja usmeni ugovori često ostavljaju bez odgovora dovode strane do toga da počnu sa radom na osnovu „sporazuma“ samo da bi otkrili da među njima postoje velike oblasti neslaganja. Pregovori oko pismenog ugovora verovatno bi rano otkrili ova pitanja. Proces sprovođenja revizije naloga na društvenim mrežama se obavlja po istom metodološki utvrđenom redosledu procedura kao i kod drugih vrsta revizorskog angažmana. To znači, da nakon ugovaranja revizorskog angažmana slede tri ključne faze revizije:

1. planiranje revizije naloga na društvenim mrežama,
2. sprovođenje revizije naloga na društvenim mrežama i
3. obelodanjivanje rezultata rada kroz izveštaj revizije naloga na društvenim mrežama.

Sprovođenje ovih faza treba da je prilagođeno karakteristikama konkretnog naloga na društvenoj mreži koji je predmet revizije. Pomenute faze, odnosno njihova realizacija se nalaze u direktno zavisnom odnosu na odnosu na kvalitet procesa ugovaranja i samog ugovora kao njegovog rezultujućeg dokumenta. Isto važi i za bezbednost vlasnika naloga koja može alarmantno da bude ugrožena u situacijama kada ugovorom nije definisan tretman parametara za pristup nalogu i drugi bitni elementi navedeni u prethodnim delovima rada. Glavni zaključak u radu je da je ugovaranje revizije naročito osetljiva tema, na koji treba obratiti dodatnu pažnju i staviti fokus tokom preliminarnih aktivnosti u reviziji naloga na društvenim mrežama. Ugovaranje treba da dobije važno mesto u metodologiji za reviziju naloga na društvenim mrežama koji će biti usvojen od strane revizorskih kompanija koje će se baviti tom vrstom revizije i koje će obavezivati lica angažovana na poslovima dogovaranja novih revizorskih angažmana na poštovanje definisane procedure ugovaranja i forme ugovora o reviziji naloga na društvenim mrežama. Isto bi trebalo da važi i za profesionalne organizacije i zakonodavne organe koji kontrolišu rad revizorskih kompanija da kao obavezan elemenat kontrole revizorskog angažmana na reviziji naloga na društvenim mrežama bude obuhvaćen pregled elemenata i predmeta ugovora o reviziji naloga na društvenim mrežama i ukoliko se utvrdi da on ne sadrži sve neophodne elemente, budu izrečene kaznene mere upućene revizorskoj kompaniji, a koje u ekstremnim slučajevima mogu da uključuju i zabranu rada na poslovima revizije naloga na društvenim mrežama.

Bibliografija

- [1] Advani, A., Elming, W., Shaw, J. (2017). The Dynamic Effects of Tax audits. The Institute for Fiscal Studies, London, UK. W17/24;
- [2] Bertrand, R., M., M., Schram, A., J., H., C., Vaasen, E. (2011). Understanding Contract Audits: An Experimental Approach. *Auditing A Journal of Practice & Theory* 32(1). <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1761220>;
- [3] Bourin, M., S. (2018). The Audit in the Clinical Trial. *SOJ Pharmacy & Pharmaceutical Sciences*. Open access. <http://dx.doi.org/10.15226/2374-6866/5/2/00179>;
- [4] Buontempo, Z., Cracknell, L. (2022). To audit or not to audit. *BDJ Student* 29(1), 20-21. <http://dx.doi.org/10.1038/s41406-021-0274-7>;
- [5] Dabić, Lj. (2018). Establishing a new scientific discipline: The law audit of the public sector. *Anali Pravnog fakulteta u Beogradu*. 66(3), 88-107; <http://dx.doi.org/10.5937/AnaliPFB1803088D>;
- [6] Dusek, L., Traxler, C. (2020). Learning from Law Enforcement. CESifo Working Paper Series. Munich. Germany;
- [7] Erard, B., Kirchler, E., Olsen, J. (2019). Audit impact study: the specific deterrence implications of increased reliance on correspondence audits. *Taxpayer*;
- [8] Gattiker, U.E. (2013). Scope and Focus of the Social Media Audit. In: *Social Media Audit*. SpringerBriefs in Computer Science. Springer, New York, NY. https://doi.org/10.1007/978-1-4614-3603-4_4;
- [9] Jacka, J., M., Scott, P., R. (2011). *Auditing Social Media, A Governance and Risk Guide*. John Willey & Sons, New Jersey;
- [10] Jakovljević, N. (2021a). Analysis of the impact of the Covid-19 epidemic through the sojourn tax and the attitudes of the respondents. *Trendovi u poslovanju*, 2/2021(18). 20-29;
- [11] Jakovljević, N. (2021b). Irregularities in conducting the list of assets and liabilities. *Trendovi u poslovanju*. 1/2021(17), 94-104;
- [12] Jakovljević, N. (2021c). Political neutrality in the audit profession: attitudes of respondents in the Republic of Serbia. *BizInfo (Blace) Journal of Economics, Management and Informatics*, 12(2), 23-38;
- [13] Jakovljević, N., & Jakovljević, J. (2021). The impact of the Covid-19 global pandemic on the responsibility of auditors. *Finansije*, 92-113;

-
- [14] Jeremić, N., Jeremić, M., Jakovljević, N. (2021). Agilna interna revizija. *Revizor*. 24(95-96), 57-76;
- [15] Kasper, M., Alm, J. (2022). Audits, audit effectiveness, and post-audit tax compliance. *Journal of Economic Behavior & Organization*. 195(3-4), 87-102;
- [16] Merkt, H. (2021). Accounting and Auditing Law of the European Union. *European Corporate Law*. 809-835. <http://dx.doi.org/10.5771/9783845279909-809>;
- [17] Milosavljević, M. (2019). How to audit social media. *Internal Auditor*. 76(3), 20-22;

Datum prijema rada:12.04.2022.

Datum prihvatanja rada:12.11.2022.